

פיני אשוח – סיפורי

עם סיום לימודי בבית הספר הימי שע"י הטכניון בחיפה, בשנת 1945, התגייסתי לפלי"ם. הצטרפתי למחלקה בעין הים הסמוכה לעתלית ומשם לקורס מפקדי סירות מס' 6 בשדות ים. בין לבין עלה בידי לעלות על אוניית דלק אמריקאית שהפליגה לעדן, אירן, כווית ובחריין ורכישתי ניסיון מעשי. לאחר 3 חודשים חזרתי לבסיסים בקיבוץ מעברות ושדות ים.

ב"שבת השחורה", 29.6.1946, נשלחתי עם תום החיפושים ע"י הבריטים בשדות - ים למעצר בעתלית. לאחר מספר שבועות שוחררתי מהמחנה כ"ילד". בעוד החברה מוסעים בשירה נלהבת למחנה המעצר ברפיח, אני חוזר לפעילות בשדות ים ולאחר מכן לאימונים ועבודה בקיבוץ מעברות. נקודות הראויות לציון בקטע זמן זה: מספר 'הורדות' שלא מומשו, הורדת 280 מעפילים מהספינה "עמירם שוחט" בשדות ים שהצליחה לשבור את המצור של הצי הבריטי, וכן השתתפי ב"ליל וינגייט" שבו נהרגה ברכה פולד.

בשלהי שנת 1946, הפלגתי כאיש צוות על ספינות המעפילים לשעבר "אנצו סירני", לנמל אלכסנדריה שבמצרים, ומשם לגנואה, איטליה. הצוות היה מורכב כולו מאנשי פלי"ם. לאחר שהגענו לאיטליה השתלבנו במערך של המוסד לעלייה, ופעלנו בנושאי ההעפלה והרכש שבראשם עמדו יהודה ארזי ועדה סירני. כ-5 חודשים שהייתי במג'נטה הסמוכה למילנו, ששימשה באותה תקופה מרכז לוגיסטי לריכוז ומשלוח נשק ותחמושת 'לא חוקיים' ארצה וכן מקום בו הוכנו הציוד והמזון לספינות המעפילים, המפליגות ארצה. לאחר 'עידן מג'נטה' ניהלתי כ-3 חודשים מחנה מעבר של מעפילים בעיירה מולה, הסמוכה לבארי שבדרום איטליה. ממקום זה הפליגו מספר ספינות מעפילים ארצה.

במחצית השנייה של שנת 1947, יצאתי עם עוד שניים מאנשינו [בני קרביץ וחיים סנש] לוונציה ועלינו על סיפונה של ה"פאן קרישנט" היא ה"עצמאות". מפקדה היה ברצ'יק [דב מגן]. התכנון היה לצאת עם חשיכה לרומניה, ולהעמיס כ-7,500 מעפילים. בשלבי הסיום של ההכנות אירע פיצוץ בתחתית האונייה שגרם לחדירת מים ולשקיעתה. חזרנו למג'נטה. לימים התברר שאותו קומנדר קרבס, צוללן ידוע בחיל הים הבריטי שעמד מאחורי הפיצוץ בוונציה, צלל לתחתית של סיירת סוביטית בעת ביקורו של חורשצ'וב בבריטניה בשנת 1955 לשם בדיקת המערכות האלקטרוניות של הסיירת, ומאז נעלמו עקבותיו...

בהמשך, פעלתי בפורמיה שבמפרץ גאטה, בעיקר באירגון הפלגתן של 4 ספינות מעפילים. היה זה למעשה השלב האחרון ליציאת מעפילים מאיטליה טרם קום המדינה. פעולה מעניינת ש'פיספסנו' בפורמיה קשורה בספינה "לינו" שהפליגה בים האדריאטי, מיוגוסלביה לסוריה, עם מטען של כ-7,000 רובים וכמות גדולה של תחמושת. קיבלנו הוראה להפליג עם ספינה מהירה יחסית, לחצות את מיצר מסינה, לאתר את ה"לינו" מחוץ למים הבין לאומיים של איטליה, להשתלט עליה, ולהביאה ארצה... בשלב ההכנות ליציאה, התקבלה הודעה שה"לינו" מתעכבת בגלל תקלה טכנית ליד בארי ולפיכך הפלגתנו נדחית...

ב-8 במאי 1948 נקראתי לפגישה עם יהודה ארזי במלון "אקסצלסור" שבנאפולי. לאחר זמן מה מגיע למלון גם אברהם ליכובסקי, הגדעוני. ללא הסברים נשלחנו להכין תמונות לדרכון ונדרשנו להביאן לויקטוריה עוזרתו. למחרת היום נמסרו לנו דרכונים דרום-אפריקאיים. שמי הוסב לליונל הריס הודס, יליד יוהנסבורג וכו'. יהודה ארזי הציג בפנינו את פרטי "מבצע אטלס". למחרת היום עלינו על ספינת משא קטנה בשם "אפואניה" כסטודנטים דרום אפריקאיים מחפשי הרפתקאות... אברהם נקבע כ'גדעוני' ואני כמפקד הפעולה. למעט רב-החובל, לא ידע איש בצוות הספינה על מטרת ההפלגה ואת זהותנו הנכונה. הגענו לנמל אלג'יר. לאחר מספר ימי המתנה מורטי עצבים הופיע פולני 'מגודל', הוא 'המבריח' האחראי להבאתו של הנשק. עם השלמת הסידורים הפורמלים [היעד למשלוח של המטען היה רשום כטנג'יר] התחלנו להעמיס את המטען. מקלעי נ.מ. דו קנים מסוג "הוצ'קס", מאות מקלעי "שאטו" וכמות גדולה של תחמושת. הכול מעודפים של הצבא הצרפתי. שעה קלה לפני סיום העמסה של המטען, הופיע בתאנו רב-החובל, כולו חיוור ונרגש, ומודיע לנו שנקלענו למצב חמור. הסתבר שברגע של חולשה הוא סיפר ב"סודי סודות" פרטים נכונים על מטרת ההפלגה והמשלוח למכונאי הראשי. זה נפגע מאד מאי שיתופו במבצע, וסיפר על הפרטים לאנשים בצוות... המידע הגיע לכולם בספינה. כל הפרשה מתרחשת כשמאות ערבים סביבנו ובעיצומם של הקרבות בארץ.

התאריך: 15 במאי 1948. לאחר שרב-החובל הוסיף ואמר שמתנהל במקום "דיון נרגש" על התביעות שיש להגיש ליהודים כ"דמי שתיקה"... אברהם ואני הגענו מיד למקום ונוכחנו במתרחש. איתרנו את ה'מנהיג' שניצח על היוכחים הנרגשים שהיו שם. בתאום מהיר בינינו, חסם אברהם את היציאה מהמקום. אני נכנסתי פנימה ובקשתי לומר מספר מילים. אישרתי שאנו אכן יהודים מפלשתינה, מצויים בימים אלה במלחמת קיום קשה בארץ וכי בתוכניתנו להפליג עם המטען שמסיימים להעמיסו, לתל-אביב. הוספתי שמטעמים ברורים לא יכולנו לשתף את כל

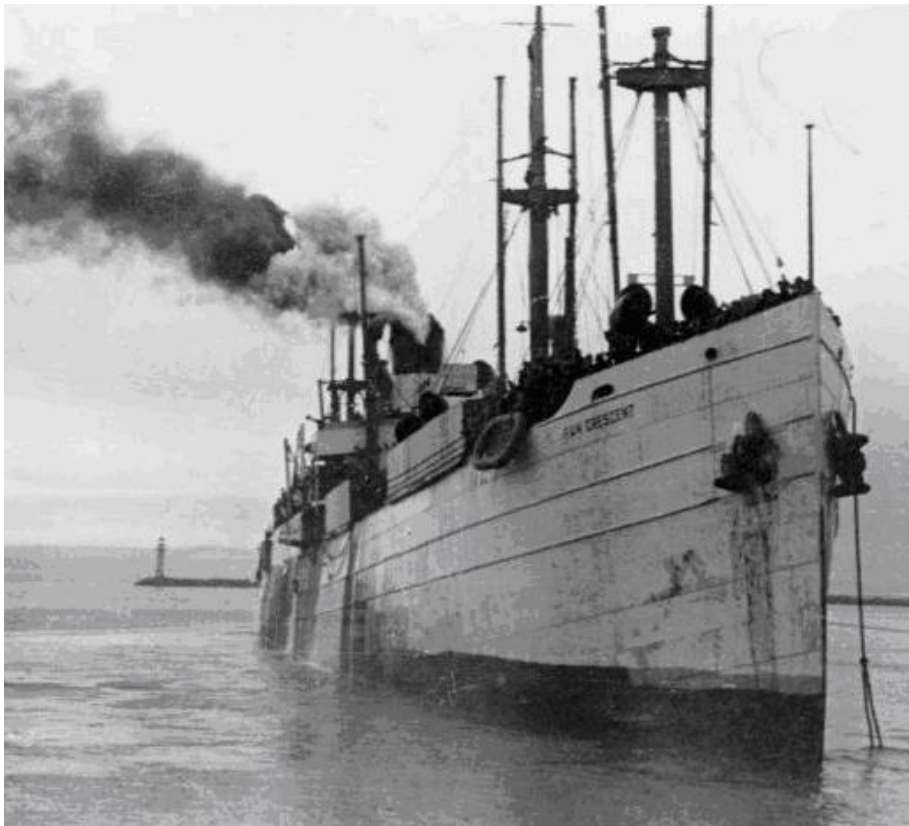
הצוות בפרטים. במעמד זה חשפנו [ללא איום] אקדחים שנמסרו לנו באיטליה ע"י יהודה ארזי שכללו הוראות כיצד לפעול במצבי חירום. בעיצומה של המהומה שהייתה בשלב זה, נעמד לפתע אחד הימאים, ויטוריו סירבלה, והצהיר שכמי ששרת כבר פעם על ספינת מעפילים שהפליגה מאיטליה לפלשתינה, הוא משוכנע שננהג בצוות הספינה בהגינות ובנדיבות. המתח ירד. 'המנהיג' ועוד איש צוות 'הסכימו' להסתגר בתא סמוך [ויטוריו טען שהם הוכנסו לתא העוגן...] עד לצאת הספינה.

בימי ההפלגה האחרונים ארצה ליווה אותנו מטוס "דקוטה" של חיל האוויר שלנו שהיה אז בחיתוליו, וכן ספינת חיל הים [כנראה א – 16 היא ה"אילת", שפעלה קודם לכן כספינת מעפילים] עד כניסתנו לנמל תל אביב. לאחר שהספינה נקשרה לרציף, הגיעו אלינו מוניה מרדור ואחרים, שמהם זכינו לברכות נרגשות ואף לנשיקה... בעת פריקת המטען ב 5 ביוני 1948, הפוצצה תל אביב ע"י מטוסי "ספיטפייר" מצריים. מפוצצה שהוטלה סמוך ל"אפואניה" נפצעו אברהם ואחד הימאים בספינה. ועוד נודע לי [מיהודה בן- צור בעת כתיבת שורות אלה] שסמוך לספינה שלנו עגנה בעת ההפוצצה ספינת רכש נוספת היא "המונטה קיאר" עם מטען של 200 טון חומרי נפץ...

לימים, לאחר נשואי לשאולה, התגוררנו בקריית ביאליק. יום אחד פגשתי סמוך לביתי את חווה הגדעונית וסמוך לה בדמות מוכרת. היה זה ויטוריו סירבלה, הימאי מצוותה של ה"אפואניה" שבאותם רגעים קריטיים בנמל אלג'יר הצהיר אז מה שהצהיר, ואולי בזכותם ניתן לי להעלות את הסיפור על "מבצע אטלס". חווה ויטוריו הכירו זה את זה על ספינת הרכש "אביוניה", ונישאו לאחר מכן. ויטוריו ששינה את שמו לעמנואל, פעל שנים רבות בצי הסוחר שלנו והיה תושב מכובד ומעורב בקרית ביאליק, עירי. שמרתי על קשר רצוף עם חווה ויטוריו עד לפטירתם לאחרונה. יהי זכרם ברוך.

בספטמבר 1948 הפלגתי מאיטליה ללה- סיוטה שבדרום צרפת עם הספינה "סן מיקלה" היא "משמר העמק". בשעות הלילה הועלו עליה קרוב ל 500 מעפילים. לאחר 17 ימים הגענו לנמל חיפה עם עולים "כשרים" לכל דבר. לאחר מכן נותרנו עליה מספר אנשי פלי"ם [בני קרביץ, אמנון עפרוני, אברהם מירצקי] והפעלנו אותה למטרות רכש כולל תחמושת מנמל בוג'י שבאלג'יריה ומטוסי מוסטנג מפמוסטטה שבקפריסין.

לאחר לימודים והשתלמויות בנושאי גיאודזיה ותמחיר, הצטרפתי למחלקה הטכנית של "סולל בונה" ועסקתי בהקמת מבנים ועבודות פיתוח בארץ ובחו"ל. בשנת 1951, בעיצומה של פעילותי ה"אזרחית" ולאחר נישואי, התבקשתי להפליג עם בני קרביץ ואחרים, למצרים, עם הספינה "המורד" [ה"פביו" לשעבר] וזה כאקט פוליטי לקיבוע זכותנו לחצות את תעלת סואץ. כתוצאה מהתערבות האו"ם, ההפלגה לא הושלמה וחזרנו ארצה. הפעולה נערכה לאחר מכן ע"י ה"בת- גלים".

עם סיום פעילותי ב"סולל בונה" ו"אשטרם" כמנהל פרויקטים בתורכיה, גאנה, ניגריה, ניקרגואה ועוד, עברתי ליזמות אישית. בניתי שכונות מגורים בצ'ילי וארצות הברית.

זהו סיפורי.

"הפאן קרישנט"